

Η συμβολή της βιβλιοθήκης στην τεκμηριωμένη άσκηση της φροντίδας υγείας

The usage of library contributes to the evidence-based health practice

Author: Χρυστάλλα Προδρόμου

Νοσηλευτικός Λειτουργός (ΓΝ Λάρνακας)

Περίληψη

Το άρθρο αυτό παρέχει στο Νοσηλευτή την ευκαιρία να γνωρίσει μέσω των λειτουργικών διαδικασιών της Βιβλιοθήκης, την Τεκμηριωμένη Άσκηση (Τ.Α.) της φροντίδας υγείας.

Ο ορισμός της Τ.Α. αναλύει και παρουσιάζει την αναγκαιότητα της εφαρμογής του. Αναμφίβολα, υπάρχουν αρκετά εμπόδια στην χρήση της Τ.Α.

Στην συνέχεια προτείνονται λύσεις και προσφέρονται δίοδοι για την εφαρμογή της Τ.Α. Επιπρόσθετα, διασαφηνίζεται η συμβολή και η προσφορά της Βιβλιοθήκης σαν αποτέλεσμα της ανάλυσης που διεκπεραιώθηκε.

Abstract

The article gives the opportunity to the nurse to identify the relationship and rational between the functional library procedures and the evidence-based practice (EBP). The definition of the (EBP) is described and analyzed in the version of the necessity of it's implementation.

Undoubtedly there are a lot of obstacles in the use of (EBP). Furthermore, according to the results, suggestions and methods are made to implement the (EBP). In addition the role of library is clarified as a result of the analysis that was made.

Εισαγωγή

Σκοπός του άρθρου εστιάζεται στην εξοικίωση της χρήσης, της τεκμηριωμένης γνώσης και ταυτόχρονα της τεκμηριωμένης άσκησης στη φροντίδα υγείας μέσω της σύγχρονης βιβλιοθήκης. Η βιβλιοθήκη με τη χρήση του διαδικτύου και με τις δικές της προσπάθειες και διασυνδέσεις, μπορεί να προσφέρει στους Νοσηλευτές ότι νεώτερο σε τεκμηριωμένη γνώση.

Ο Νοσηλευτής δεν πρέπει να μένει προσκολλημένος πάνω σε παλιές αντιλήψεις και σε καθιερωμένες διεργασίες στον χώρο της κλινικής πρακτικής. Πρέπει να ερευνά, να διερωτάται, να ψάχνει, να μαθαίνει τι γίνεται στον υπόλοιπο κόσμο μέσω τεκμηριωμένων ερευνών και πρωτοκόλλων. Αυτά ορίζει ΚΟΙ Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας με το όραμα της Νοσηλευτικής που καθορίστηκε ως ακολούθως:

«Σ ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο,

οι Νοσηλευτές καλούνται να προσφέρουν αποδοτικές και αποτελεσματικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας, με ασφάλεια, που στηρίζονται σε ανανεωμένες γνώσεις και έρευνα».

Βιβλιοθήκη - Τεκμηριωμένη άσκηση της φροντίδας υγείας (Evidence based practice).

Βιβλιοθήκη είναι ο οργανισμός που διαχειρίζεται την πληροφορία και την γνώση. Στοιχεία που χρειάζονται στην:

- Έρευνα
- Συνεχή επιμόρφωση
- Εκπαίδευση
- Τεκμηριωμένη άσκηση στην φροντίδα υγείας. (Τ.Α.)

(Garrison, 2000)

Οι βιβλιοθήκες όλων των κατηγοριών όπως εθνικές, ερευνητικές, δημόσιες, αποτελούν σημαντικούς

μορφές πληροφορικών δικτύων πολύ πριν την εμφάνιση της σύγχρονης τεχνολογίας.

Η επανάσταση στο χώρο της βιβλιοθήκης προέκυψε με την ανάπτυξη του δια- δικτύου και συνεχίζεται με την εξέλιξη της τεχνολογίας των πολυμέσων (multimedia).

Οι βιβλιοθήκες θεωρούνται παγκοσμίως, ως ένας από τους πλέον σημαντικούς οργανισμούς. Χρησιμοποιώντας τις αναπτυγμένες «εθνικές υποδομές» και τη διάχυση της ηλεκτρονικής πληροφορίας, το αναγνωστικό κοινό, συντελεί στην ανάπτυξη του πολιτισμού και της δημοκρατίας.

Διαθέτουν επίσης την υποδομή και την τεχνογνωσία οργάνωσης του πληροφοριακού υλικού και αποτελούν το φυσικό χώρο όπου το κοινό καταφεύγει για την πληροφόρηση του.

Όπως προκύπτει από την σύγχρονη πραγματικότητα, η βιβλιοθήκη δίνει έμφαση στη φιλοσοφία της Τ.Α. και λειτουργεί σαν ένας πληροφοριακός οργανισμός.

Τεκμηριωμένη Άσκηση της Φροντίδας Υγείας (Τ.Α.Φ.Υ)

Αφορά την ενσυνείδητη χρησιμοποίηση τεκμηριωμένης γνώσης για να μπορεί να εφαρμοστεί τεκμηριωμένη διεργασία - παρέμβαση στην φροντίδα υγείας (Bakken 2001).

Τα στοιχεία εξασφαλίζονται από βάσεις δεδομένων, μέσω του διαδικτύου, τα οποία έχουν δημιουργήσει κάποια πρωτόκολλα. *Τα πορίσματα ερευνών, είναι η καλύτερη πηγή κλινικής γνώσης.* Οι συστηματικές αναθεωρήσεις τους, προσφέρουν τεκμηριωμένη γνώση για κλινική πρακτική.

Στις *συστηματικές αναθεωρήσεις ερευνών*, πρέπει να υπάρχουν αξιόπιστες πληροφορίες που να αποτελούν τη βάση για τη λήψη αποφάσεων στην κλινική πρακτική. Οι συστηματικές αναθεωρήσεις, δίνουν τη δυνατότητα για μείωση της πληθώρας των πληροφοριών σε πιο *εύχρηστη μορφή* (Stevens, 2000).

Σύμφωνα με τους Sebastian et al (2000), η ιδέα της Τ.Α. άρχισε να κερδίζει έδαφος στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής,

κατά την δεκαετία του 1990, σαν μια στρατηγική που ενώνει τα επιστημονικά ευρήματα με κριτική της κλινικής άσκησης, με *σκοπό τη βελτίωση της υγείας του ατόμου.*

Επειδή η ιδέα της Τ. Α. περιλαμβάνει την ανακάλυψη, την αξιολόγηση, τη σύνοψη και τη χρήση ερευνητικών αποτελεσμάτων, *απαιτούνται υψηλού επιπέδου κλινικά προσόντα* από τους Νοσηλευτές.

Για να είναι αποτελεσματική η Τ. Α. απαιτεί οργάνωση των νέων πρακτικών σε κλινική και οργανωτική μορφή γι' αυτό κρίνονται *απαραίτητα, εξειδικευμένα ηγετικά προσόντα.*

Η Parker (2002) υποστηρίζει ότι οι νέες τάσεις που αφορούν τη Νοσηλευτική πρακτική οδηγούν στο συμπέρασμα ότι, όλο και περισσότεροι Νοσηλευτές θα ασκούν την Τ.Α.Φ.Υ. στα επόμενα χρόνια.

Έτσι θα μπορούν να εκφράζονται με σαφήνεια, με αποδεικτικά στοιχεία και να υπερασπίζονται τα σημεία κλειδιά στην πρακτική τους.

Η τεκμηριωμένη πρακτική μπορεί να εκφραστεί σαν ένα σύνολο από αμυντικές στρατηγικές, απέναντι στους κινδύνους που συμπεριλαμβάνει η φροντίδα υγείας, με σκοπό την προστασία τόσο των λειτουργών υγείας όσο και των ασθενών.

Η Τ.Α. αναθεωρεί όλη τη σχετική επιστημονική βιβλιογραφία σε θέματα κλινικής άσκησης και παρέχει αναφορά και αξιολόγηση. Δημόσιοι και ιδιωτικοί οργανισμοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτές τις εκθέσεις και αξιολογήσεις σαν βάση για τις δικές τους κατευθυντήριες γραμμές με στόχο, την καλύτερευση της ποιότητας στην εργασία τους (Σάββα, 2002).

Λόγοι που πρέπει να εφαρμοστεί η τεκμηριωμένη άσκηση

- Η Νοσηλευτική είναι προσφορά υπηρεσίας προς τον άνθρωπο 24 ώρες το 24ωρο, στη υγεία και στην ασθένεια, σε όλα τα στάδια της ζωής. (Ραγιά, 2001).
- Η Νοσηλευτική είναι επιστήμη και τέχνη, θεωρία και πράξη. Η άσκηση της απαιτεί τον συνδυασμό επιστημονικών γνώσεων, τεχνικών δεξιοτήτων και καλ λιεργημένης προσωπικότητας (Ραγιά,2001).

Τα απαραίτητα προσόντα των Νοσηλευτών για να διατηρήσουν την ανθρωπιά και τον επαγγελματισμό στην φροντίδα που παρέχουν, είναι τόσο οι επιστημονικές γνώσεις και ο επιδέξιος χειρισμός της Τ.Α., όσο και η υπομονή, η ευγένεια, η αξιοπρέπεια, η ενθάρρυνση, η ψυχολογική υποστήριξη και η ακρόαση των ανησυχιών του ατόμου. Η μέριμνα της Νοσηλευτικής για την υγεία παρέχει ισχυρό θεωρητικό θεμέλιο και υπηρετεί ένα κατευθυντήριο σκοπό για έρευνα και άσκηση (Ραγιά, 2000).

Οι ιστοσελίδες και οι βάσεις πληροφοριών που παρέχονται μέσω του διαδικτύου αποτελούν για τους Νοσηλευτές χρήσιμο εργαλείο έρευνας, αλλά και πηγή πληροφοριών για την καθημερινή πρακτική.

Οι βάσεις δεδομένων έχουν την δυνατότητα να αποθηκεύουν τεράστιο όγκο πληροφοριών και να προσφέρουν γρήγορη και αποδοτική αναζήτηση. Προσφέρουν τη δυνατότητα για περίπλοκη αναζήτηση για άμεση και τρέχουσα ενημέρωση.

Οι Νοσηλευτές έχουν την ευθύνη για την άρτια συνεχή επιμόρφωση τους, τη διατήρηση, τον εκσυγχρονισμό και την τελειοποίηση των νοσηλευτικών δεξιοτήτων, μεθόδων και εφαρμογών. Η Τ.Α. Φ.Υ. προσφέρει στον Νοσηλευτή:

- Εργασιακή ικανοποίηση
- Αναγνώριση από το κοινό
- Αναγνώριση από τα άλλα μέλη της ομάδας υγείας.

➤ Εξέλιξη του ίδιου, σαν άτομο και σαν επαγγελματία, αφού αναβαθμίζει και αναπτύσσει τις δεξιότητές του (Rutledge, 2002).

Ο ρόλος των Νοσηλευτών στην προώθηση της Τ.Α. πρέπει να είναι ηγετικός. Η τεκμηρίωση αυτή θα βοηθήσει στη διατήρηση και ενδυνάμωση της αξιοπιστίας του επαγγέλματος και στη λήψη αποφάσεων.

Η επιστημονική γνώση αποτελείτο θεμέλιο για τις αποφάσεις στην φροντίδα υγείας. Με την ορθή αξιολόγηση και χρησιμοποίηση της Τ.Α. οι Νοσηλευτές θα είναι σε θέση να παρέχουν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα στην ποιότητα της

φροντίδας με χαμηλά κόστη (Beyca, 2000).

Οι Νοσηλευτές θα μπορούσαν να αποτελέσουν τους πρωτοπόρους στην προσπάθεια για χρήση της τεκμηριωμένης άσκησης, επειδή συνεργάζονται στενά με όλα τα μέλη της ομάδας υγείας και έχουν αρκετές ευκαιρίες να ανακαλύψουν ενδιαφέροντα κλινικά προβλήματα.

Οι Νοσηλευτές μπορούν να αρχίσουν να χρησιμοποιούν την διαδικασία της τεκμηρίωσης η οποία θα αποτελέσει τον οδηγό στην πρακτική τους. (Beyca, 2000). Απλά ας αναλογιστούν τα πιο κάτω:

1. Αν είναι αυτός ο τρόπος που πρέπει να γίνεται η συγκεκριμένη Νοσηλευτική διαδικασία.
2. Αν μπορούσε η διαδικασία αυτή ή παρέμβαση να γίνει καλύτερα, πιο οικονομικά ή πιο αποτελεσματικά.
3. Αν είναι αυτό το καλύτερο αποτέλεσμα που μπορούσε να επιτευχθεί.

Με την χρήση της Τ.Α. οι Νοσηλευτές θα πρέπει:

➤ Να αναπτύξουν ερωτήματα που να εστιάζονται στο πρόβλημα του ασθενούς.

➤ Να αναζητήσουν τις δευτερογενείς βάσεις δεδομένων όπως και την πρωτογενή βιβλιογραφία για σχετικά άρθρα.

➤ Να αξιολογήσουν την αξιοπιστία και την εγκυρότητα αυτών των πηγών.

➤ Να συσχετίσουν τη συγκεκριμένη πληροφορία με τον εκάστοτε ασθενή.

➤ Να εφαρμόσουν τα ευρήματα από την χρήση της Τ.Α. στην φροντίδα υγείας.

Οι απαντήσεις σ' αυτά τα ερωτήματα, εξυπηρετούν την εξεύρεση λύσεων σε διλήμματα κλινικών προβλημάτων και βελτίωση της υπάρχουσας πρακτικής που πρωταρχικά ίσως να φαίνεται ότι είναι βρίσκεται σε αποδεκτές παραμέτρους.

Καθώς η διαδικασία της Νοσηλευτικής φροντίδας αναπτύσσεται και τα επίπεδα φροντίδας εξελίσσονται, τα καλύτερα τεκμήρια ερευνών συσσωματώνονται στην φροντίδα υγείας (Stevens, 2000).

Η μετατροπή της τεκμηριωμένης γνώσης σε Νοσηλευτική πρακτική θα

ενδυναμώσεται θεωρητική βάση της Νοσηλευτικής, μειώνοντας τις διαφορές παραλλαγές στην φροντίδα υγείας γιατί έτσι θα ακολουθούνται οι τεκμηριωμένες Νοσηλευτικές διαδικασίες.

Επιπρόσθετα, θα βοηθήσει τους Νοσηλευτές να βρουν τα κατάλληλα πεδία για διεξαγωγή ερευνητικής εργασίας.

Στη σύγχρονη εποχή, με τις ραγδαίες επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις, η βασική εκπαίδευση, δεν αρκεί για όλη την επαγγελματική πορεία του Νοσηλευτή.

Καθένας πρέπει να αποκτά νέα γνώση συνεχώς για να μη καταντά να ονομάζεται «απαρχαιωμένος» (Nowicki, 1996).

Η συνεχιζόμενη εκπαίδευση μέσω της τεκμηριωμένης άσκησης της φροντίδας υγείας, είναι ένα μέσο εγγύησης ότι οι Νοσηλευτές διατηρούν την ικανότητα τους για πρακτική (Stephens, 1992) και ενημερώνονται για το σήμερα, επεκτείνοντας τις γνώσεις και δεξιότητες τους με σκοπό τη βελτίωση της αποδοχής τους (Barribal, 1992).

Συμπεραίνεται ότι η Νοσηλευτική πρακτική είναι πιο αποτελεσματική, αν χρησιμοποιεί την τεκμηριωμένη άσκηση της φροντίδας υγείας.

Κριτήρια επιλογής θεμάτων από τις βάσεις δεδομένων

Εδώ αναφέρονται τα κριτήρια που θέτουν τις βάσεις των δεδομένων ώστε να ασχοληθούν και να τεκμηριώσουν κάποιο συγκεκριμένο θέμα στον τομέα της υγείας.

1. Ψηλή συχνότητα νόσου στο γενικό πληθυσμό, συμπεριλαμβανομένων εθνικών ή φυλετικών μειονοτήτων.
2. Χρησιμότητα σε διάφορα προγράμματα υγείας.
3. Νοσηλείες που απαιτούν ψηλά κόστη και σχετίζονται με την θεραπεία του ασθενούς.
4. Αμφισβήτηση για την αποτελεσματικότητα της διαθέσιμης κλινικής στρατηγικής ή τεχνολογίας.
5. Δυνατότητα μείωσης των διαφόρων απόψεων στην διάγνωση και πρόληψη των ασθενειών.
6. Δυνατότητα ευκαιριών για γρήγορη εφαρμογή.

Εμπόδια στη χρήση της τεκμηριωμένης άσκησης της φροντίδας υγείας

1. Αδυναμίες / δυσκολίες στη δυνατότητα πρόσβασης στα ερευνητικά αποτελέσματα.
2. Διαφωνίες για τις προσδοκίες των αποτελεσμάτων από τη χρησιμοποίηση της τεκμηρίωσης.
3. Έλλειψη οργανωτικής υποστήριξης.
4. Έλλειψη υποστήριξη από άλλους για τη χρησιμοποίηση της τεκμηρίωσης.
5. Έλλειψη χρόνου ή άγνοια για το θέμα, από τους λειτουργούς υγείας.

Ο πιο σημαντικός παράγοντας φάνηκε να είναι η οργανωτική υποστήριξη, ιδιαίτερα σε σχέση με την παροχή ή διάθεση χρόνου για τη χρησιμοποίηση και πραγματοποίηση της τεκμηρίωσης (Retsas, 2000).

Λύσεις στα εμπόδια για εφαρμογή της τεκμηριωμένης άσκησης

1. Ενημέρωση του προσωπικού μέσω σεμιναρίων και διαλέξεων για τα πλεονεκτήματα της τεκμηριωμένης άσκησης της φροντίδας υγείας.
2. Υποστήριξη και ενθάρρυνση για να δωθούν ουσιαστικά κίνητρα στο προσωπικό.
3. Εφαρμογή της τεκμηριωμένης άσκησης πάνω σε δοκιμαστική βάση, σε πρωταρχικό στάδιο για να διορθωθούν τυχόν αδυναμίες ή παραλήψεις.
4. Ο ρόλος της βιβλιοθήκης

Είναι δύσκολο για τον καθένα να πληρώνει συνδρομές για να έχει πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων λόγω αρκετά υψηλών κόστων. Έτσι, η βιβλιοθήκη σαν ο άμεσα εμπλεκόμενος οργανισμός, έχει δικές τις συνδρομές και διασυνδέσεις, τις οποίες μπορεί να εκμεταλλευτεί το αναγνωστικό κοινό.

Στο εξωτερικό, άρχισε πρόσφατα να ισχύει ο θεσμός της κλινικής πληροφόρησης. Το εκπαιδευτικό άτομο από το προσωπικό της βιβλιοθήκης, επισκέπτεται καθημερινά μαζί με την ομάδα υγείας, τα νέα περιστατικά κάθε

θαλάμου. Ακολούθως, ετοιμάζει υλικό με τεκμηριωμένες γνώσεις για χρήση από όλους τους λειτουργούς υγείας.

Η βιβλιοθήκη πρέπει να παρέχει:

1. Τις κατάλληλες εγκαταστάσεις και τους μηχανισμούς πρόσβασης μέσω του δια-δικτύου στις βάσεις της τεκμηριωμένης γνώσης και τις απαραίτητες διευκολύνσεις ώστε αυτές να τίθενται στη

διάθεση του αναγνωστικού κοινού, οποιαδήποτε ώρα της ημέρας.

2. Προώθηση και εφαρμογή του θεσμού της κλινικής πληροφόρησης.

3. Εκπαίδευση του αναγνωστικού κοινού για τη διαχείριση και ορθή χρήση της τεκμηριωμένης πληροφορίας και γνώσης.

Βιβλιογραφία

- Barribal, L. White, A. Norman, I. (1992) Continuing professional education for qualified nurses, a review of the literature. *Journal of Advanced Nursing*, 17, 1129-1140.
- Bakken, S. McArthur, J. (2001) Evidence based nursing practice, a call to action for nursing informatics. *Journal of American Information Association*, 8 (3), 289-290.
- Beyea, S. (2000) Why should perioperative RNs care about evidence-based practice? *Association of the operating room Nurses Journal*, (7).
- Garrison, J. Schardt, C. Kochi, K. (2000) Web-based distance continuing education, a new way of thinking for students and instructors. *Bulletin of Medical Library Association*, 88 (3), 0211-02-17.
- Nowicki, C. (1996) Predictions for the future of Hospital Staff Development. *The Journal of continuing education in Nursing*, 27 (6), 259-266.
- Ραγιά, Α. (2000) *Βασική Νοσηλευτική*. Γ' έκδοση. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Ραγιά, Α. (2001) Αρχές και διαστάσεις της σύγχρονης Νοσηλευτικής. *Νοσηλευτική*, 40 (3), 8-13.
- Parker, J. (2002) Evidence-based Nursing: A defence. *Nursing Inquiry*, 9 (3), 139-140.
- Retsas, S. (2000) Barriers to using research evidence in nursing practice. *Journal of Advanced Nursing*, 31 (3), 599-606.
- Rutledge, N. Bookbinder, M. (2002) Processes and outcomes of evidence-based practice. *Seminars in Oncology Nursing*, 18 (1), 3-10.
- Σάββα, Α. (2002) Ο ρόλος της βιβλιοθήκης. *Προφορική συνέντευξη*.
- Stephens, L. (1992) Research Application. Teaching staff nurses to use library search strategies. *The Journal of Continuing Education*, 23 (1), 24-28.
- Stevens, K. Ledbetter, C. (2000) Basics of the evidence-based practice. Part 1: The nature of the evidence. *Seminars in Perioperative Nursing*, 9 (3), 91-97.
- Sebastian, J. G. Christman, N.J. Howard, P.B. Lock, S.E. Free, T.A. Chlebowy, D.O. Peden, A.R. Grier, M.R. (2000) Evidence-based practice nurse: a curriculum for the future. *Seminars in Perioperative Nursing*, 9 (3), 143-8.